

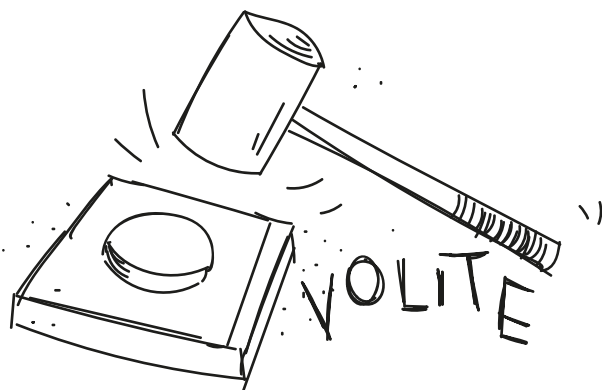
EVROPA **Delovati bolj povezano!**

SL

HAMBUR-
GER,
PROSIM

KAZALO

EVROPSKE INSTITUCIJE

Odločati bolj soglasno 4

PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO

Bolj spoštovati naše razlike 6

MLADI V EVROPSKI UNIJI

Bolj vključevati mlade 7

ENOTNI TRG

Tesneje sodelovati s sosedi 8

ENOTNA VALUTA IN OBMOČJE EVRA

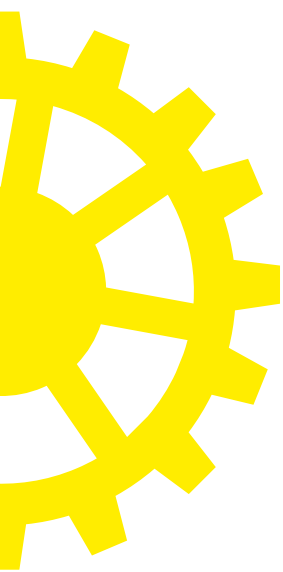
Lažje si izmenjavati blago in storitve 9

PRORAČUN EVROPSKE UNIJE

Več vlagati v našo prihodnost 11

PREIZKUS ZNANJA

Kvizzzzzz! 14

EVROPSKE INSTITUCIJE

Odločati bolj soglasno

Evropska unija ni država, kot so to na primer Bolgarija, Italija ali Španija. To je prostovoljna zveza evropskih držav, ki so se odločile **izvajati skupne projekte**.

Ima močne institucije, na katere so evropske države prenesle del svojih pristojnosti. Vsaka institucija ima svojo vlogo, vodi pa jo predsednik.

Kako deluje Evropska unija?

Evropski svet ¹: zbor voditeljev evropskih držav

Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic Unije, ki se načeloma sestanejo štirikrat letno. Tako srečanje se imenuje „**evropski vrh**“, na njem pa voditelji razpravljajo o vsem, kar se dogaja v Evropi, in opredelijo splošne politične smernice Unije.

Svet ima sedež v Bruslju (Belgija).

Evropska komisija ²

To je vlada Evropske unije. Komisija predlaga nove zakone in skrbi za to, da se spoštujejo.

Sestavlja jo 27 **komisarjev** (po eden na državo), od katerih je vsak pristojen za eno ali več področij (na primer okolje, promet, izobraževanje).

Sedež Evropske komisije je v Bruslju.

Evropski parlament ³

Evropski parlament je glas evropskih državljanov. Sestavljajo ga poslanci, ki jih izvoli ljudstvo na evropskih volitvah.

Skupaj s Svetom Evropske unije glasuje o evropskih zakonih in proračunu.

Evropski parlament ima sedež v Strasbourgu (Francija), Bruslju in Luxembourg.

Svet Evropske unije ali Svet ministrov ¹

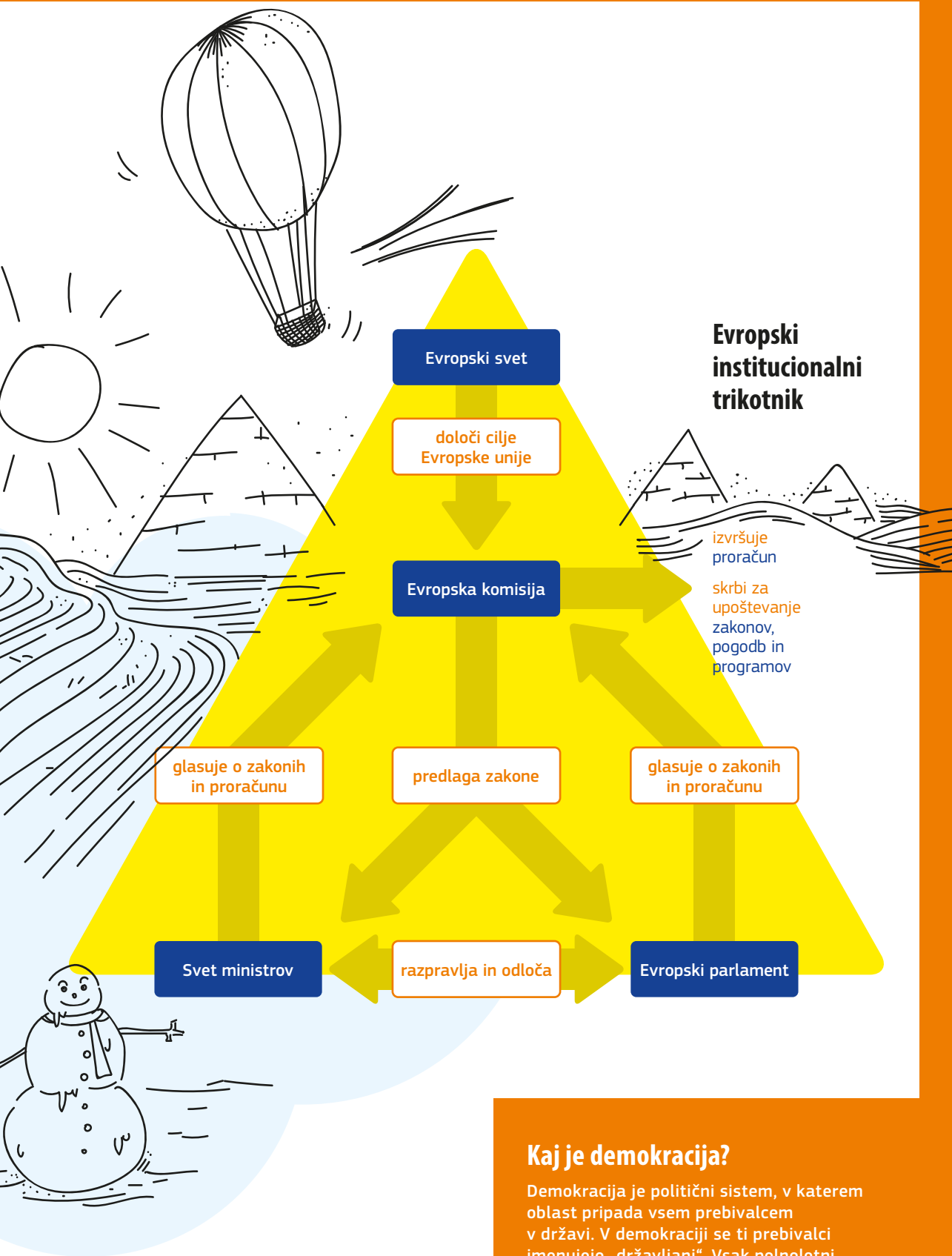
Sestavljajo ga ministri držav članic Unije, in sicer po en minister na državo. Vendar pa to niso vedno isti ministri, ampak je sestava odvisna od obravnavane teme.

Če se na primer sestane Svet za kmetijstvo, se sestanka udeležijo ministri za kmetijstvo.

Svet Evropske unije skupaj z Evropskim parlamentom glasuje o evropskih zakonih in proračunu.

Sedež Sveta Evropske unije je v Bruslju.

Kaj je demokracija?

Demokracija je politični sistem, v katerem oblast pripada vsem prebivalcem v državi. V demokraciji se ti prebivalci imenujejo „državljeni“. Vsak polnoletni državljan ima pravico glasovati na volitvah.

PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO

Bolj spoštovati naše razlike

V Evropski uniji ima vsak polnoletni državljani pravico glasovati za politike in političarke, ki kandidirajo na volitvah ⁽¹⁾. **Volilna pravica državljanov je bistveni element vsake demokracije.**

Volilna pravica ... in pravica do obrambe.

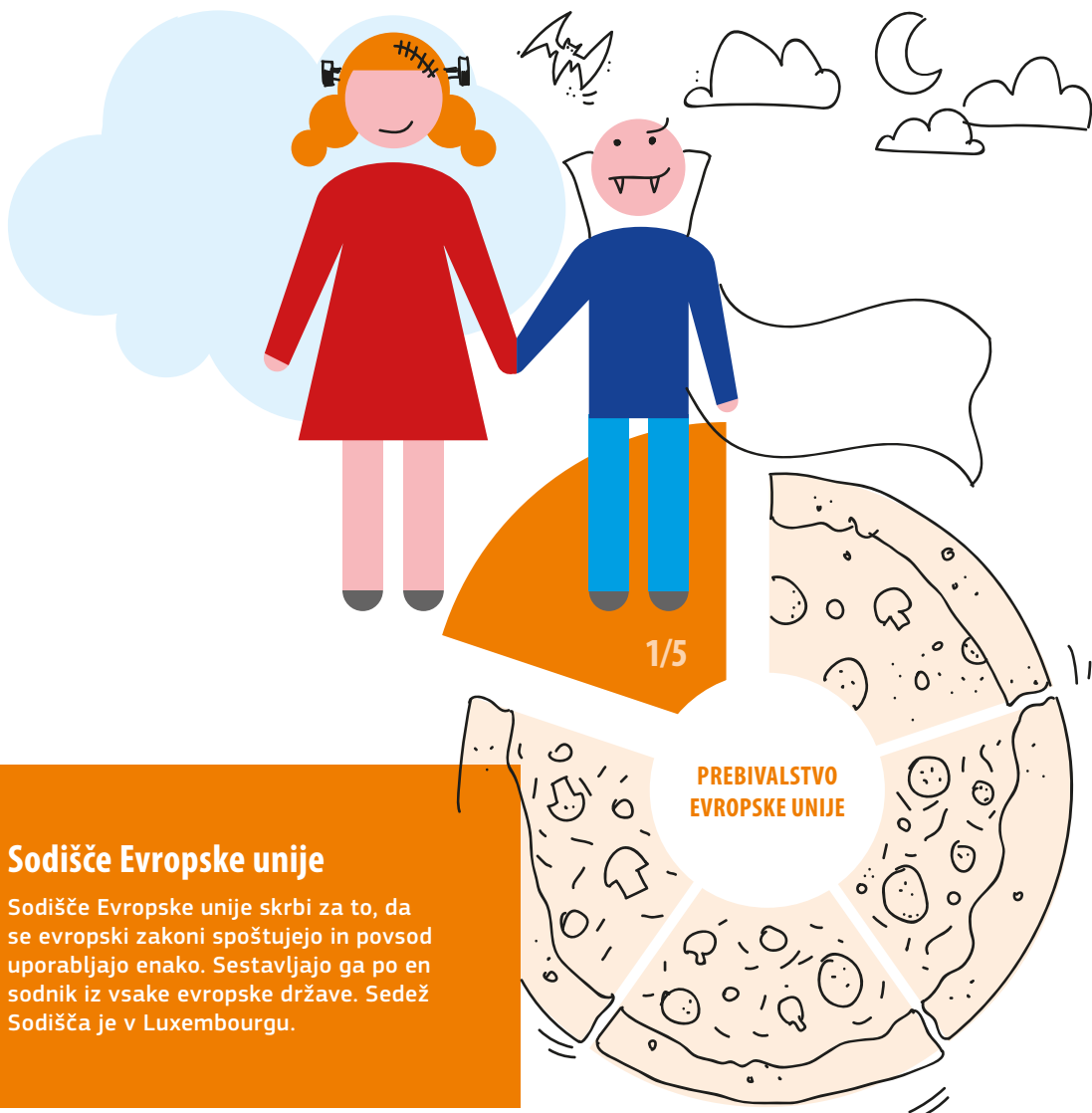
Vsi državljani Evropske unije imajo pravice in svoboščine. Te pravice in svoboščine so združene v dokumentu, imenovanem „Listina Evropske unije o temeljnih pravicah“. To listino morajo spoštovati vsi.

Posebne pravice otrok

Otroci so polnopravni evropski državljani. Predstavljajo približno **petino prebivalstva Evropske unije**.

Listina o temeljnih pravicah je bistvenega pomena, saj je z njo otrokom priznana vrsta posebnih pravic, kot so pravica do šolanja, pravica do svobodnega izražanja ter pravica do zdravstvenega varstva in zdravniške oskrbe.

⁽¹⁾ V Avstriji in na Malti lahko državljani volijo že s 16 leti, v Grčiji pa s 17 leti.

Sodišče Evropske unije

Sodišče Evropske unije skrbi za to, da se evropski zakoni spoštujejo in povsod uporabljajo enako. Sestavljajo ga po en sodnik iz vsake evropske države. Sedež Sodišča je v Luxembourg.

MLADI V EVROPSKI UNIJI

Bolj vključevati mlade

Mladi Evropejci so polnopravni državljani, kar pomeni, da imajo pravico do izražanja svojega mnenja. In to tudi počnejo! V številnih državah Unije lahko mladi svoje zamisli sporočajo na primer prek „Parlamenta mladih“.

► In ti, želiš kaj povedati?

V razredu oblikujte mini parlament in razpravljajte o temah, ki vas neposredno zadevajo. Nekaj primerov:

- Kako lahko vsak dan bolje sobivamo?
- Kako lahko bolje uveljavljamo in branimo pravice otrok?

Tesneje sodelovati s sosedi

Evropska unija je prostrano ozemlje s skoraj 4 milijoni km², na katerem sobivajo različne kulture. Da bi olajšala življenje Evropejcev, je večina držav članic odpravila kontrole potnih listov na mejah. Vsakdo, ki živi v eni od držav članic, lahko torej svobodno potuje v drugo državo Unije, tam živi in dela.

To velja tudi za mlade!

Tudi mladi se lahko prosto gibljejo po Evropi, zahvaljujoč programu, ki se imenuje [Erasmus+](#). Ta program učencem in študentom omogoča, da izkusijo življenje in študij v drugi državi.

S potovanji se lahko naučimo enega ali več jezikov. Eno od bogastev naše Evropske unije je tudi **množica jezikov**, ki se govorijo v njej. Več jezikov kot govorimo, bolje **se lahko razumemo** in bolj učinkovito **delujemo**.

- Mimogrede, ali veš, koliko uradnih jezikov se govori v Evropski uniji?

Ali veš?

Schengensko območje je območje **prostega gibanja oseb** med državami, ki so podpisale Schengenski sporazum (Schengen je mesto v Luksemburgu). Leta 2018 je schengensko območje obsegalo 26 držav: 22 držav članic Evropske unije in štiri države nečlanice. Znotraj schengenskega območja lahko vsaka oseba iz Evropske unije (ali od drugod) meje drugih držav članic prečka, ne da bi ji bilo treba pokazati potni list.

- Ali znaš navesti nekaj uradnih jezikov Evropske unije? (*)

(*) Odgovor boste našli v preglednici na strani 15.

ENOTNA VALUTA IN OBMOČJE EVRA

Lažje si izmenjavati blago in storitve

Enotna valuta

Na podlagi Maastrichtske pogodbe iz leta 1992 od 1. januarja 2002 19 držav Evropske unije uporablja enotno valuto, tj. evro (Avstrija, Belgija, Ciper, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Španija).

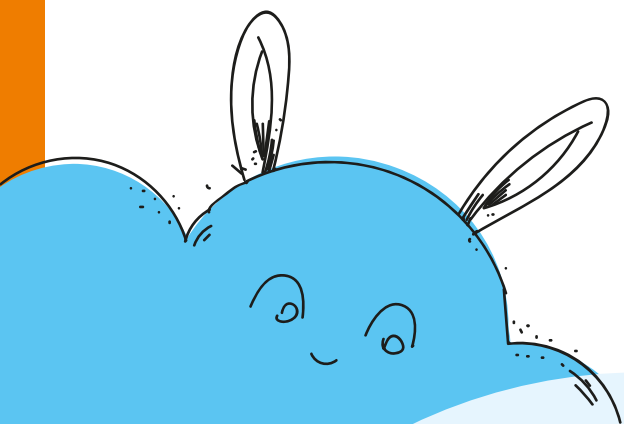
Te države skupaj tvorijo „območje evra“. Druge države, tj. Bolgarija, Češka, Danska, Hrvaška, Madžarska, Poljska, Romunija in Švedska, pa še naprej uporabljajo svoje nacionalne valute.

Ali veš?

Simbol za evro (€) izhaja iz grške črke epsilon in predstavlja prvo črko besede „Evropa“. Dve prečni črtici pa na prvi pogled spominjata na dve drugi zelo znani valuti: dolar in jen.

¥ € \$

► **Katerim državam pripadajo ti kovanci?**

1		☐ PORTUGALSKA ☐		5
2		☐ AVSTRIJA ☐		6
3		☐ CIPER ☐		7
4		☐ BELGIJA ☐		8
		☐ ITALIJA ☐		
		☐ NIZOZEMSKA ☐		
		☐ FRANCIJA ☐		
		☐ NEMČIJA ☐		

► **Odgovori**

1 Avstrija – 2 Ciper – 3 Italija – 4 Nizozemska – 5 Belgija
6 Nemčija – 7 Francija – 8 Portugalska

Evropska centralna banka

Evropska centralna banka (ECB) skrbi za dobro delovanje evra in odobri tiskanje evrskih bankovcev v državah območja evra. Sedež ima v Frankfurtu (Nemčija).

► Ta kovanec za dva evra je pri zbirateljih najbolj iskan. Ali veš, od kod prihaja?

► **Odgovor**
Vatikan

PRORAČUN EVROPSKE UNIJE

Več vlagati v našo prihodnost

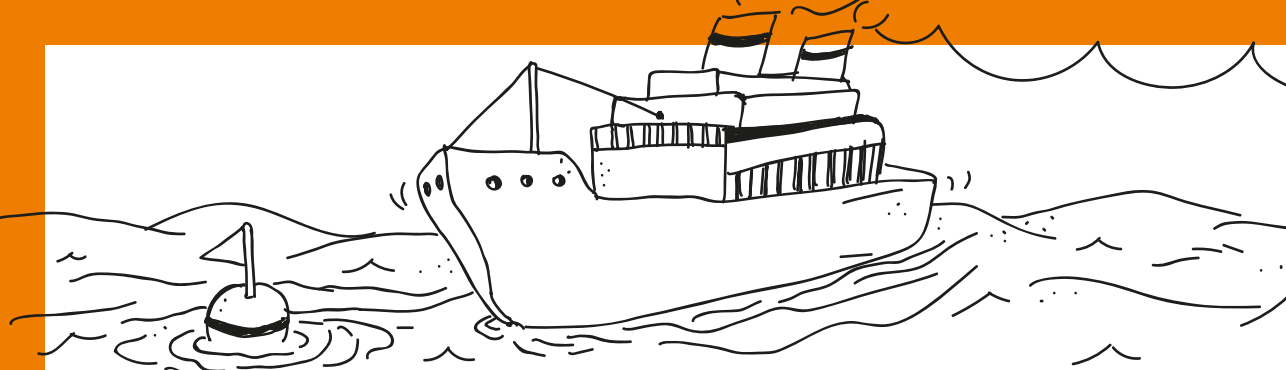
Evropska unija vlaga v številna področja: izobraževanje, okolje, raziskave novih tehnologij, kmetijstvo itd. Vendar je za vlaganje potreben denar! Ta denar pa je treba tudi dobro razporediti: to imenujemo „**proračun**“.

Od kod prihaja denar Evropske unije?

99 % proračuna Evropske unije predstavljajo prispevki držav članic.

Iz tega proračuna **se financirajo številni projekti po vsej Evropi** (gradnja cest in mostov, šol in univerz, znanstvenoraziskovalnih centrov, muzejev, bolnišnic, tovarn), spodbujajo pa se tudi izmenjave mladih in priložnosti za delo v Evropi.

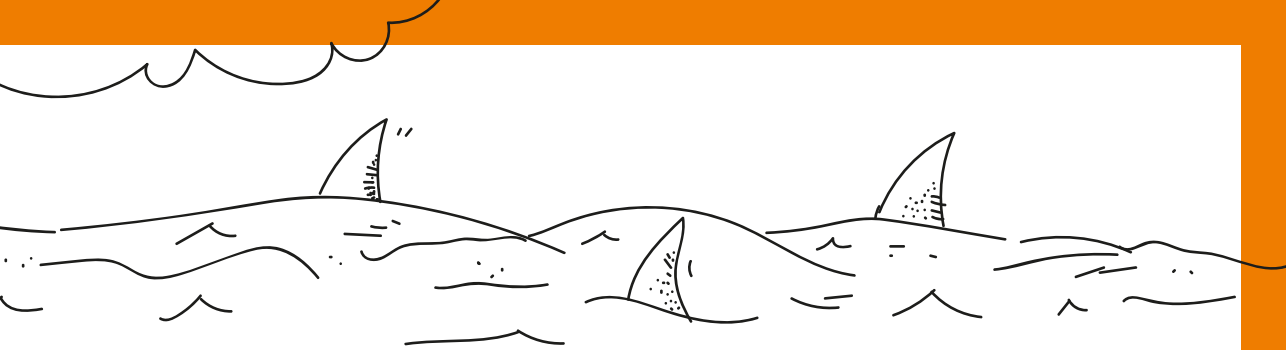
Projekti, ki jih podpira Evropska unija

Evropska unija je skozi leta investirala v sto tisoče projektov. Tukaj je nekaj primerov, preostale pa lahko najdeš na tej povezavi: https://europa.eu/investeu/projects_sl.

Pametna otroška igrišča

Otroci vse več prostega časa preživijo z igranjem iger na elektronskih napravah, namesto da bi se zabavali na otroških igriščih. Zaradi pomanjkanja gibanja in nezdrave prehrane narašča število otrok s prekomerno telesno težo. Bolgarsko podjetje Playground Energy je s pomočjo sredstev Evropske unije zasnovalo igrišča, ki kinetično energijo, ustvarjeno pri igri, pretvarjajo v zvok in svetlobo. To otroke spodbuja h gibanju in bolj zdravemu življenju.

Boj proti raku pri otrocih

Avstrijsko biotehnološko podjetje Apeiron Biologics razvija farmacevtske izdelke za zdravljenje raka, pri tem pa se osredotoča na redke vrste raka, ki prizadenejo zlasti otroke. Podjetje bo s pomočjo posojila Evropske unije razširilo svoje raziskave in razvilo nove načine boja proti tem boleznim.

Najsodobnejše šole

Šolske zgradbe v Grčiji so pogosto slabo grajene in slabo vzdrževane. Poleg tega ni dovolj šol za vse učence. 24 novih šol na Atiki bo odpravilo težave s pomanjkanjem prostora in osebja, ponudilo vrhunsko opremo in proizvedlo zase vso potrebno energijo.

► In kako je pri tebi? Ali poznaš projekte v svoji državi, regiji ali mestu, ki jih financira Evropska unija?

PREIZKUS ZNANJA

Kvizzzzzzz!

V Evropski uniji je 24 uradnih jezikov. Čeprav se pogosto uporablja angleščina, si Evropska unija prizadeva ohraniti bogastvo vseh jezikov, zato vse Evropejce spodbuja, naj se učijo več jezikov, da bi se bolje razumeli. Če želimo dobro delovati, je pomembno, da se dobro razumemo!

Hello

I don't understand - Un helado

Danke - ¡Hola! - Bitte - Entschuldigung

Tschüss - Thank you - Ein Eis

No entiendo - Sorry - Por favor - Hallo

Goodbye - Tengo hambre - Das verstehe ich nicht

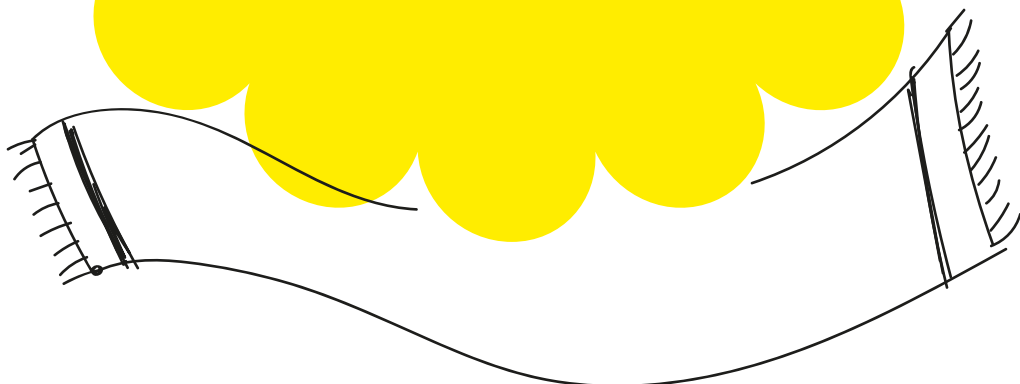
Perdón - Please - Ich habe Hunger

How are you? - ¡Hasta pronto! - See you

Adiós - An ice cream - Bis bald

Gracias - Wie geht's? - I am hungry

¿Cómo estás?

- Tako se reče „dobro jutro“ in „hvala“ v vseh uradnih jezikih Evropske unije. Ali znaš povezati besede z ustreznim jezikom?

Dobro utro	Angleščina	Obrigado
Bună dimineața	Bolgarščina	Efkaristo
L-għodwa t-tajba	Češčina	Blagodarya
Labrīt	Danščina	Gracias
Guten Morgen	Estonščina	Merci
God morgon	Finščina	Hvala
Dia dhuit	Francoščina	Tack
Bom dia	Grščina	Hvala
Goedemorgen	Hrvaščina	Grazie
Dobré ráno	Irščina	Ačiū
Labas rytas	Italijanščina	Bedankt
Godmorgen	Latvijščina	Dziękuję
Tere hommikust	Litovščina	Paldies
Buenos días	Madžarščina	Danke
Bonjour	Malteščina	Tak
Buongiorno	Nemščina	Thank you
Dzień dobry	Nizozemščina	Děkuji
Good morning	Poljščina	Đakujem
Hyvää huomenta	Portugalščina	Go raibh maith agat
Dobro jutro	Romunščina	Grazzi
Kalimera	Slovaščina	Aitäh
Jó reggelt	Slovenščina	Köszönöm
Dobré ráno	Španščina	Kiitos
Dobro jutro	Švedščina	Mulțumesc

► Odgovori

Angleščina: Dobro jutro, Blagodarya; Bolgarščina: Bună dimineața, Mulțumesc; Češčina: Dobré ráno, Děkuji; Danščina: Godmorgen, Tack; Estonščina: Tere hommikust; Finščina: Hyvää huomenta, Kiitos; Francoščina: Bonjour, Merci; Grščina: Kalimera, Efkaristo; Hrvaščina: Dobro jutro, Hvala; Irščina: Labas rytas, Ačiū; Italijanščina: Guten Morgen, Danke; Litovščina: Godmorgen, Bedankt; Malteščina: L-għodwa t-tajba, Grazie; Nemščina: Guten Morgen, Danke; Nizozemščina: Dzien dobry, Dziękuję; Poljščina: Dzien dobry, Dziękuję; Portugalščina: Bom dia, Obrigado, romunščina: Bună dimineața, Mulțumesc; slovaščina: Dobré ráno, Děkují; slovenščina: Godmorgen, Tack; španščina: Buenos días, Gracias; švedščina: Godmorgen, Tack.

**Če želiš bolje razumeti, kako je nastala Evropa
in kako v njej poteka vsakdanje življenje,
si preberi naslednji brošuri:**

Rokopis, dokončan februarja 2020

Evropska komisija
Generalni direktorat za komuniciranje
Enota „Redakcijska služba in usmerjeni stiki z javnostmi“
1049 Bruselj
BELGIJA

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2020
<https://op.europa.eu/sl/publications>

Ali je bila ta publikacija za vas koristna? Sporočite nam svoje mnenje:
comm-publi-feedback@ec.europa.eu

Print ISBN 978-92-76-00833-0 doi:10.2775/453416 NA-02-19-173-SL-C
PDF ISBN 978-92-76-01142-2 doi:10.2775/384125 NA-02-19-173-SL-N

© Evropska unija, 2020

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira.

Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14.12.2011, str. 39).